

Издавач

4СЕ д. о. о. Београд
Светог Саве 32, Београд
www.4sebooks.com

За издавача

Јелена Танасковић

Уредник

Нина Симић Панић

Ликовно-графички обликовао

и припремио за штампу

Милош Мајсторовић

Координатор

Милена Ђукнић

Илустрација на корици

Софија Јечина

Лектор-коректор

Добрила Живанов

Оливер Јанковић

ПОВЕСТ О СМРТИ
КАШЧЕЈА БЕСМРТНОГ

ѿињаѿа роман

4CE

2024.

*Пођи ѿамо не знам камо
донеси ѿо не знам шѿо.*

I

Ноћ се попут старог, искрзаног шешира, спуштала на Горњи град. Само су највиши планински врхови још који тренутак одолевали плими мрака, а онда су и они нестајали.

– Још једна ноћ – више равнодушним но уморним гласом констатовао је Стамен, назирући кроз прозор меки длан равнице која се простирала у дубини. Ретка светла на њој трептала су жуто и нејако...

Он упали фењер, пребаци огртач преко леђа и узне хелебарду. Спорим корацима изађе у сплет уских, камених улица. Напољу га дочекаше ноћна свежина и влага која се у пролеће и јесен спуштала с планинских врхова.

Улицама су жустрим ходом промицали закаснили пролазници. Успут су поздрављали Стамена и настављали својим путем. Понеки пијанац је главињао ка својој кући, а љубавни парови скривени у вежама кућа размењивали су опроштајне пољупце за лаку ноћ.

Горњи град није волео таму. Не беше ни једног ваљаног разлога зашто његови становници не би остали дуже на градском тргу, шеталишту или поред фонтане. Чак се не памти да је неко пао у провалије које су са јужне стране оивичавале град. Зидине су биле јаке и високе, а градска капија кроз коју је водио дуг, вијугав пут до Доњег града и равнице, затварала се доласком првог мрака.

Такође није постојао ни један ваљан разлог зашто је Стамен осим фењера носио и хелебарду. Ноћобдије

су је одувек носиле – а он није имао намеру да прекида традицију.

Ускоро су улицама Горњег града корачала само два човека. Стамен који је извикивао сате и Луцијан који је палио уличне фењере. Луцијан је увек почињао од капије и завршавао са паљењем фењера у Високој улици – на самом крају града. Скоро сваке ноћи сретали су се на пола пута – на градском тргу.

– Лепа ноћ – поздрави и овог пута Стамен фењерцију.

– Сваки посао најзад досади – одмахну руком дебелушката фигура осветљена треперавом светлошћу. – Чуо сам од једног светског путника да у северним земљама постоје беле ноћи. Замисли како бих имао мало посла у неком од њихових градова.

– Или би сасвим остао без посла – додаде Стамен.

– Ко зна зашто је то добро – уздахну Луцијан. – И хлеб са седам кора унутра ипак има меку средину.

– 'Ајде, 'ајде – насмеши се Стамен. – Тебе чека још пола посла, а мој је тек преда мном.

Неко време су из дубоке тишине допирали све даљи и даљи фењерцијини кораци, а онда завлада потпуни мук. Стамен посеже руком у џеп и у светлости фењера указа се повелики џепни сат на сребрном ланцу.

– Тек девет – промрмља помало разочарани ноћобдија. Требало је шетати улицама бар до шест ујутру.

– Девет је сати добри људи!

Стаменов глас се одбијао од ниских, камених кућа и вијугао уским улицама. До јутра су остајали да му праве друштво само глас и сопствени кораци. Када је прошао главном и свим бочним улицама које

су водиле према капији, почео је да се враћа назад.

– Десет је сати добри људи! ... Једанаест!.. Поноћ!... Један!...

Време је споро одмицало. Лети би себи дозволио да понекад мало одрема у некој од капија бочних улица. Међутим, сада, због хладноће пролећних ноћи није смео дуже седети на једном месту.

Услед дуга времена започињао би као и обично да послушкује – Хоће ли и ноћас тај звук прећи праг чујности, или ће остати само игра његове свести – мала аудиоморгана.

Није се могао тачно сетити када је први пут чуо тај звук... пре две или три године. Кад га је чуо, више је био склон да поверује у причину, но у реалност постојања звука. Међутим, већ наредне ноћи, лагани топот коњских копита по калдрми и клопарање точкова било је толико јасно и чујно, као да је допирало иза првог угла.

Похитао је да подели своје искуство са Луцијаном. Овај је само одмахнуо руком.

– И ја сам то чуо неколико пута... као из даљине. Подсећа ме на кретање кочије...

– Али, ко би ноћу возио кочију? – инсистирао је Стамен. – Капија је затворена, а на улицама нема ни живе душе.

– Ех, много ме питаш, пријатељу – лупи се Луцијан по колену и устаде. Онда се загонетно насмеши. – А можда су то баш оне златне кочије из планинске легенде... Поред сваког човека једном прођу златне кочије. Неко их види и уђе у њих, а неко пропусти шансу живота...

– Интересантно... Нисам знао за то... – заинтересовао се Стамен.

– Да, да... – промрмља Луцијан. – У животу има пуно интересантних ствари, али посао чека...

Стамен и Луцијан више нису разговарали о кочијама. Ноћобдији се чинило да Луцијан или намерно избегава разговор на ту тему, или сматра да је толико безначајна, да не вреди око тога трошити речи. Стамен, будући да због специфичног начина живота и није имао пријатеља, није хтео ником другом да исприча о кочији.

И ове ноћи се препустио игри звукова, покушавајући да одреди да ли му се причињавају или су реални. Таман што је добрим људима саопштио да је два сата, кад ветар из правца капије донесе резак топот копита. Ноћобдија као и обично похита ка месту одакле је претпостављао да долази звук.

Наравно, као и толико пута до сада одјек га је преварио: кад је задихан дошао близу капије, учинило му се да звук допире са градског трга. Враћао се помало разочаран својим устаљеним путем ка Високој улици, кад зачу топот из непосредне близине.

Потрча ка крају улице и у магновењу виде како неки велики, тамни обрис, замиче за угао. Рефлексно истури напред своју хелебарду оном страном на којој се налазило сечиво у облику куке. Зачу звекет метала о метал и осети нагли трзај. Наредног тренутка као да нешто паде на калдрму. У том Стамен начини та два корака која су га делила од угла и осмотри улицу. Ни обриса ни звука. Само поветарац у крошњама оближњег дрвећа. Осветли своју хелебарду и примети огреботину на сечиву. Значи, о нешто је добро закачило... помисли он.

Неколико метара даље у светлости фењера опази мутан сјај на калдрми. Подиже непознати предмет и

осмотри га: масивна ручка у облику алке – вероватно од врата кочије – досети се он.

Овог пута једва дочека јутро и уместо да легне у кревет, дуго је на дневној светлости посматрао ручку. Била је богато изрезбарена и пресијавала се мутним, жућкастим сјајем. Увио је у крпу и упутио се горњеградском златару.

Старац је махинално чешкао проседу брадицу... Окретао, загледао ручку, потопио је у царску воду и најзад се обратио Стамену:

– Двадесетдвокаратно злато, мајсторска израда, тежина 150 грама... Штета што је с једне стране мало засечена... мада и оваква вреди право богатство... Бар двадесет златника. Радо бих је купио али не могу да одвојим толики новац.

– Хвала... Није за продају – Стамен климну главом.

– Опростите... – златар заустави посетиоца који се спремао да изађе. – Овај... да она није део веће целине?

Стамен се дискретно насмеши и оћута.

– Извините... схватам, нема везе... – сметено промрља златар.

Наредне ноћи Стамен је био двоструко опрезнији.

Баш ништа... осим пролећног поветарца у крошњама и одјека сопствених корака...

Често је током дана, уместо да спава, узимао у руке необичну ручку. Није могао закључити ништа ново...

Једног од наредних поподнева пробудило га је куцање на вратима. Био је то поштар који је два пута недељно доносио пошту у Горњи град.

– За мене? – изненади се Стамен.

– Да. Потпишите овде да сте примили...

Ноћобдија једва сачека да поштар оде, па поче журно да отвара коверат. Није имао родбину и био је радознао ко би то могао да му пише. На омањем, жућкастом папиру, прилично китњастим рукописом било је исписано само неколико речи: „Ви имате нешто што је моје. Молим Вас да ми то вратите.” Уместо потписа била је написана само једна реч која није ништа казивала: пријатељ.

Стамен је дуго обртао писмо. Загледао је и најситније детаље, све у нади да ће ипак пронаћи неки путоказ ка одгонетки необичног писма. Поштански печат града у коме је писмо предато био је једва видљив, а и то што се видело било је умрљано.

– Чак ни воденог жига... – мрмљао је за себе Стамен окренувши писмо ка светлости... Убрзо је легао, али без обзира на умор, сан му није долазио на очи.

Те ноћи није издржао: све је испричао Луцијану, показавши му ручку и писмо. Овај је уздисао, пролазио руком кроз проређену косу и загледао у светлости фењера час ручку, час писмо.

– Пријатељу... – рече он најзад. – Просто не знам шта да ти кажем... Једна глава и једна памет нису довољне за ово. У сваком случају врати ручку власнику кочије... А можда би било добро да отпутујеш некуд... У равници има много градова... Не умест, заиста не умест да те саветујем.

– Хвала ти... и најмањи савет је ипак савет. Ручку сам ионако мислио да вратим, бар да покушам... вратио бих је чак и да нисам добио ово писмо... А то о одласку, вредело би поразмислити о томе... мада

сам се овде навикао. Петнаест година није мало...

– У сваком случају желим ти срећу – Луцијан потапша Стамена по рамену. – Посао чека...

Међутим, ноћни пријатељи су се и даље сретали. Стамен беше одлучио да отпутује у равницу, али пре тога је морао вратити ручку. Дуго је размишљао како то да учини, а онда је решио да сачека наредно појављивање кочије... Али, топот коња и клопарање точкава никако се нису оглашавали горњоградским улицама.

Решен да прекине ову неизвесност Стамен одлучи да ручку остави на градском тргу и већ ујутру крене ка Доњем граду и равници. Опипа још једном метални предмет, као за опроштај и спусти га на калдрму. У том зачу топот и клопарање. Једва стиже да се усправи, а пред њим је стајао тамни фијакер с четири вранца и кочијашем који је имао тамни реденгот.

– Враћам оно што није моје... – мало уздрхталим гласом прозбори Стамен.

– Захваљујем – тихим гласом узврати кочијаш, а затим отвори врата. – Изволите. Где год да сте кренули овом кочијом стићи ћете брже.

– Не, хвала. Сачекаћу до јутра, а онда идем у Доњи град.

– Не будите такви – старо и мршаво кочијашево лице се насмеши. – Овакав позив се не одбија.

Стамен поред све љубазности, у том гласу осети и неку неумитност. Било му је јасно да неће имати снаге да се одупре позиву.

– Па... можда је тако најбоље – уздахну Стамен и уђе у кочију.

– Наравно – промрмља кочијаш и вештим покретом

руке намести ручку на врата фијакера. Затим фијукну бич и четворопрег убрзо нестаде у сплету малих улица...

Шйамйа
Birograf Comp d. o. o.
Тираж
300

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна Библиотека Србије, Београд

821.163.41-31
ЈАНКОВИЋ, Оливер, 1957-
Повест о смрти Кашчеја бесмртног : пињата роман / Оливер Јанковић.
- Београд : 4CE, 2024 ([Београд] : Birograf Comp.). - 127 стр. ; 20 cm

Тираж 300.

ISBN 978-86-81032-57-2

COBISS.SR-ID 139348489
